

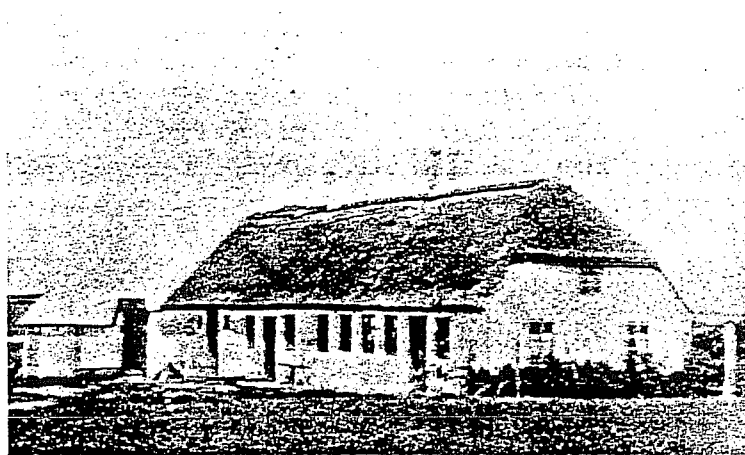
Små tal i en kontrabog

*Christian og Else Thomsen's kontrabog for perioden
11. juni - 2. december 1908*

Af JOHANNES NIELSEN, Skovmærkevej 5, Risskov

Christian og Else Thomsen var på aftægt og boede i et lille hus i Skjoldborg, de havde bygget på en jordlod udskilt fra deres ejendom, der var overtaget af sønnen Otto og svigerdatteren Karen. Christian og Else dyrkede kartofler, rødbeder, kål, græskar og gulerødder. De holdt lidt høns, og der blev slagtet en gris en gang om året. Christian solgte hvidkålsplanter til 2 øre pr. stk., og han fik indholdet af toiletspandene fra skolen, der lå i nærheden, til at gøde sin have med. Han lavede endvidere tøjrpæle og trægrimer, som han solgte til landmændene i omegnen.

Fotokopier af Christian og Else Thomsens kontrabog hos købmanden i Skjoldborg, for perioden 11. juni - 2. december 1980, er fremskaffet af Christian og Else Thomsens sønnesøn Karl Ejnar Thomsen.

Ejendommen i Skjoldborg, hvor Else og Christian boede, indtil de flyttede ind i aftægtshuset.

Den foreliggende oversigt omfatter alt, hvad Christian og Else har købt til husholdningen i den ovennævnte periode. Brændevinen, der er medtaget i oversigten, blev dog købt andetsteds.

Købt hos købmanden i Skjoldborg i perioden fra 11. juni til 2. december 1908:

Caffe	14,12	Salt	1,26
Cicorie	2,20	Peber	0,05
Skrå	13,65	Urter	0,25
Tobak	0,73	Ingefær	0,10
Brændevin	17,28	Allehånde	0,20
I alt	47,98	Natron	0,05
Margarine	23,04	Canel	0,45
Fedt	0,28	Pulver	0,20
Smør	0,20	I alt	2,74
I alt	23,52	Brun sæbe	0,66
Melis	9,64	Sæbe	1,02
Farin	4,23	Soda	1,12
Frugtsukker	0,18	I alt	2,80
Sirup	1,50	Petroleum	3,30
Sødepulver	0,50	Reb	1,54
I alt	16,05	Søm	1,85
Flormel	12,16	Lys	1,72
Sigtemel	3,95	Smørgel	0,10
Cartoffelmel	0,84	Sværte	0,24
Sagomel	0,95	Blæk	0,05
Riis	0,54	Tråd	0,30
Rugmel	0,20	Træsko	2,15
I alt	19,34	Tændstikker	0,84
Gjær	0,30	Pudsecreme	0,30
Smørfarve	0,10	Væge	0,12
Eddike	0,18	Farve	0,43
Ærter	0,11	I alt	12,94
Blommer	0,80	Ulæselig betegnelse for otte forskellige varer	4,27
I alt	1,49	I alt	131,13

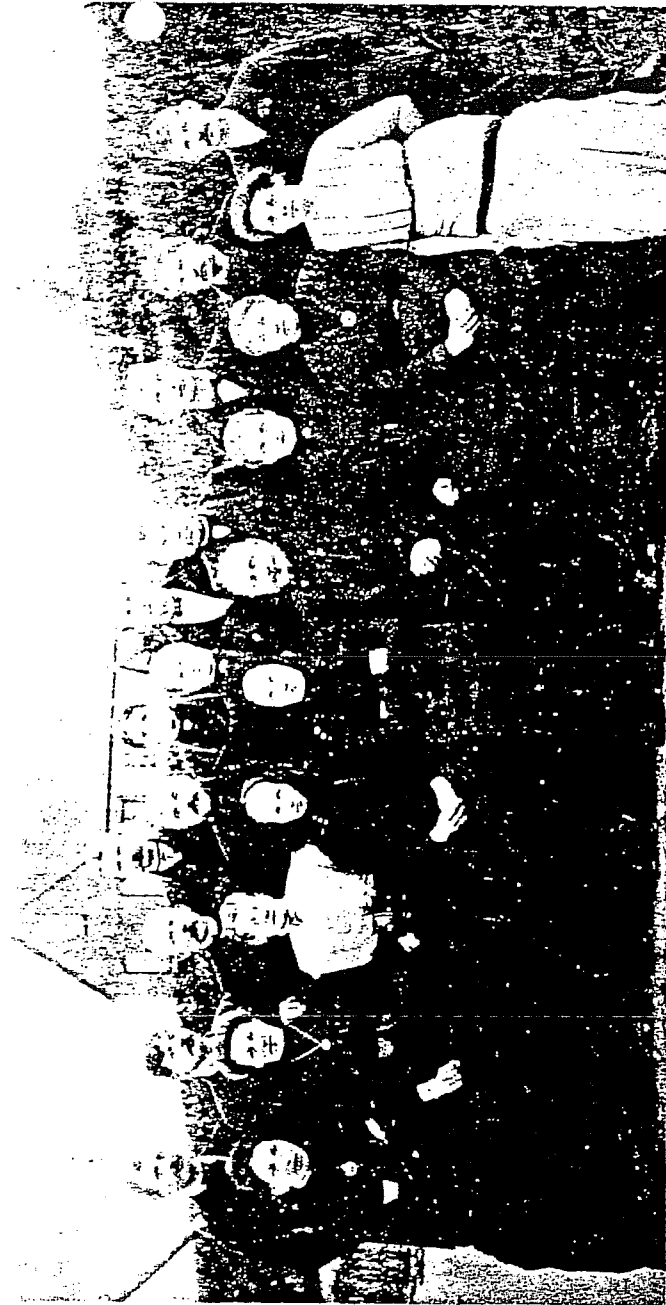
Selvom man var selvforsynende med kød, grøntsager m.v., var det et beskedent budget for to mennesker, 131 kr. i ca. et halvt år. Heraf udgjorde kaffe, tobak, skrå og brændevin ca. en trediedel, men bræn-

devinen stod fremme, og enhver gæst blev givetvis budt på en dram og sandsynligvis også en pipe tobak.

Christian og Else Thomsen var mine bedsteforældre på ~~for~~^{for}rens side. Henning Skov, Landsarkivet i Viborg, og Karl Ejnar Thomsen har hjulpet mig med »oversættelsen« af håndskriften i kontrabogen.

Else og Christian kom senere på aften hos sønnen og svigerdatteren, Thomas og Signe Thomsen, i Sjerring. På billedet ser vi Christian på sin daglige tur med geden til græsning på Sjerring Volde. Det var et job, han efter sigende fandt nedværdigende — »havde det så endda været en fryg hest«, skal han have sagt.

Familiebillede fra Elses og Christians guldbryllup i 1912. Afjægtshuset, hvor de boede på dette tidspunkt, ses i baggrunden. Billedet er taget ved miltpælen i Skjoldborg. Carl Ejnar Thomsen, Elses og Christians sønnesøn, har givet følgende beskrivelse af personerne på familiebilledet, det vil sige Elses og Christians 10 børn og 9 svigerbørn:

Kommentarer til et gammelt fotografi

På fotografiet ses fra venstre mod højre først min far, Otto Thomsen og foran min mor Karen Thomsen. Som det andet par ses Anders og Inger Thomsen. De ser lidt fremmede ud, men de var også for nylig vendt hjem fra USA, hvor de ved slid og slæb havde opsparet den dengang formidable sum af 9.000 kr. Nummer tre i rækker er Carl Munk og faster Dorthé. Carl Munk var tømrer med et lille jordbrug i Nors. Dorthé var altid stærkt plaget af sygdom.

Den høje mand, der er nummer fire fra venstre, er Peder Thomsen, der forblev ungkarl hele sig liv. Han var møllersvend, men senere blev han træskomand med apotekerudsalg og småhandel i Morup Mølle. Han var på mange måder, hvad man i dag vil kalde en original og altmuligmand; således spillede han også violin. De unge mennesker samledes hos ham om aftenen og sang og dansede. Per, som han blev kaldt, havde været et par vintre på højskole, og han var en gemytlig mand med et lyst sind. Der er talrige eksempler på hans store popularitet i byen.

Næste par i rækken er Poul Thomsen og hans kone Stine. Poul var den ældste. Han og hans hustru havde et lille jordbrug vest for mit hjem i Skjoldborg, på noget de kaldte Vesterager. Der var en stor børneflokk, men hvorledes det lykkedes af skaffe føden til dem alle, har altid været en gåde for mig. Det, vi nu kalder for en dagsration af mad, måtte Stine sikkert strække til en hel uge. Parret helt i baggrunden er faster Line og Mads Kirk. De var degnefolk i Hjardemål, det mellemste par er faster Marie og Hans Larsen, som drev en gård i Vestervand.

I midten ser vi så guldrudeparret Christian og Else Thomsen. Derefter kommer Niels Tange og faster Marthine, sidstnævnte var som alle de øvrige søskende i besiddelse af et sprudlende humør, et humør, der blev tæret på på grund af små kår i den lille landejendom, de havde i Næstrup. Næstsidste par er Thomas Thomsen og hans kone Signe. Han var skrædder i Sjørring og nok den mest kendte, en slags oldermand for slægten, der påtog sig alle opgaver både inden- og

udenfor kredse. Christian og Else Thomsen var i deres seneste år på aftægt hos Thomas og Signe i et rart værelse på loftet. Signe var fynbo; men blev fuldstændig akklimatiseret i thybo-samfundet.

De to sidste på højrefløj er flokkens yngste nemlig Christian Elvinus Thomsen og Sine. Navnet Elvinus angiver, at han var den ellefte, Marthine var den tiende og Otto var den ottende. Da der kun var ti søskende, må der have været et barn, der døde som spæd eller var dødfødt. Christian og Sine boede på en ejendom i Elsted. Sine døde forøvrigt kort efter af den dengang så almindelige brystsyge (tuberkulose). I øvrigt blev Christian enkemand tre gange. Sygdom og fattigdom kunne dog aldrig kue hans lyse livssyn og sans for humor. Han blev over 90 år gammel. Den sidste, der døde, var min mor Karen, der sidder helt på venstrefløj. Hun døde i 1982, 95 år gammel.

Læg mærke til, at bedstefar lægger sin højre arm om bedstemor. Det var ikke almindeligt dengang, at man sådan offentligt demonstrerede sine følelser.

Betegnende for bedstemors talemåde og billedlige tale er, at jeg dagen efter festen var med min mor på besøg hos dem for at høre, hvordan de befandt sig efter guldbryllupsfesten. Ved denne lejlighed sagde bedstemor med et lille umærkeligt smil, men med humor: »Ok ja, jeg har det som en so, de har taget alle grisene fra«.

Som et appendix til ovennævnte bemærkning har jeg lyst til at omtale familiens karakteristiske og gode humør og livssyn. Flere kom på højskole og var stærkt påvirket af højskolens ideer. Højskolesangbogen blev flittigt benyttet ved sammenkomster, den ene sang afløste den anden. Som sidste nummer sang man gerne »Brødre og søstre vi skilles nu ad«. Der kunne være lang tid mellem familiesammenkomsterne, men samhørigheden var intakt og hjælpsomheden ligeledes.

Afstanden imellem de enkelte søskende på op til 30 kilometer, der for os i dag ikke synes nogen afstand, var lang dengang. Betænk, at de færreste havde køretøjer, der kunne benyttes på landevejen, og cykler var også en sjældenhed. Jeg tænker tit på, hvor livsglæden, der var karakteristisk for de fleste i slægten, er henne. Alle har vi det nu meget bedre i materiel henseende. Det er altså åbenbart ikke heri, at essensen findes.

*Carl Ejnar Thomsen,
Samsøgade 30,
Aalborg.*